

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079
назди Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ
ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови
Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон
(734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон, Душанбе,
хiebони Рӯдакӣ 33)

ТАҚРИЗ

**ба автореферати диссертатсияи Хоҷаев Ҳикматулло Ҳимматович
“Тундгароии динӣ ва паҳншавии он дар шароити тағйирпазирии
ҷомеа (таҷрибаи Тоҷикистон)” барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди
илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандҳо ва
технологияи сиёсӣ**

Масоили тундгароии динӣ ва паҳншавии он аз ҷумлаи муҳимтарин мушкилоти муосири ҷомеаи мо ба шумор меравад. Хусусиятҳои асосии ин мушкилоти замони муосир дар он ифода меёбанд, ки онҳо ба раванди рушди давлат ва ҷомеа таъсири манфии худро расонида, дар рафти инкишоф монеаҳои зиёдеро ба вучуд меоранд. Ин падидаи номатлуб маъмулан дар шакли амалҳои ифротии таҳрибomezии иҷтимоӣ зоҳир шуда, ба амнияти давлат ва рушди босуботи ҷомеа таъсири манфӣ мерасонад.

Аз назари муаллиф тундгароии динӣ бо таҳриби бевоситаи объектҳо ва арзишҳои анъанавӣ ва иҷтимоӣ, бо қатлу куштор ва террор, ки барои тундгароён шакли асосии татбиқи барномаи идеологии онҳо мебошад, алоқаманд аст. Таъсири идеологияи он боиси таҳрифи ҷаҳонбинии инсон ва ҷомеа гардида, инчунин гурӯҳи калони одамонро ба доми худ андохта, ба арзишҳо, афкор, ҷаҳонбинӣ ва шуури онҳо таъсири ҳамаҷониба мерасонад ва онҳоро ба гурӯҳҳои хушунатomez ва ифротӣ табдил медиҳад. Аксаран ниқоби динӣ ҳамчун як зоҳир ва рӯйпӯши муносибе барои тундгароёнӣ

динӣ ва терроризми байналмилалӣ ба хотири расидан ба ҳадафҳои ғаразнокӣ онҳо хидмат менамояд.

Дар раванди имрӯзаи пешравиӣ ҷомеаи техногенӣ ва ҷаҳонишавӣ тундгароии динӣ ва таҳияи роҳу усулҳои муқобилият бар зидди ин падида на танҳо барои кишварҳои алоҳида, балки барои башарият ва тамаддуни муосир яке аз масъалаҳои хеле доғ ва рӯзмара ба шумор меравад. Амалҳои террористӣ тайи солҳои охир аз он шаҳодат медиҳанд, ки тундгароён ва террористон моҳият ва шаклу муҳтавои фаъолияти худро тағйир дода, ба як падидаи глобалӣ табдил ёфтаанд.

Имрӯз зарурати он расидааст, ки бояд аз ҷониби муҳаққиқони сиёсатшинос моҳият ва сохтори шаклҳои муосири зуҳури тундгароии динӣ ба таври возеҳ ва мушаххас омӯхта шавад, роҳу усулҳои муносиби муқобилият, механизмҳои пешгирӣ ва поён овардани шиддати таъсири он дар ҷомеа тарҳрезӣ гарданд.

Махсусан, ҷавонони Тоҷикистон, ки қишри осебпазири ҷомеа буда, бештар аз дигар табақаҳои иҷтимоӣ зери таъсири ғояҳои ифротгароёнаи динии гурӯҳҳои тундгаро қарор гирифтаанд, бояд қувваю неру ва амалҳои онҳо ба муқобили манфиатҳои миллӣ ва суботи сиёсии давлат равона гарданд. Дар робита ба ин, омӯзиши паҳлӯҳои мухталифи зуҳури тундгароии динӣ, сабабҳои пайдоиш ва ҷустуҷӯи роҳу воситаҳои муқовимат бо он талаботи рӯзмара ба шумор меравад.

Мубрамии мавзӯ дар он зоҳир мегардад, ки яке аз масъалаҳои муҳимми ҷомеи Тоҷикистон боло бурдани маърифати сиёсӣ ва худшиносии миллии ҷавонон ҳамчун омили боздорандаи тундгароии динӣ ба шумор хоҳад рафт. Аз ин рӯ, таҳқиқ ва таҳлили илмию назариявии ин мушкилот имрӯз хеле мубрам аст.

Ба ақидаи диссертант аксари мусалмонони Осиёи Марказӣ ҷонибдори исломи анъанавӣ, яъне пайрави мазҳаби таҳаммулгарои ҳанафӣ буда, тундгароиву терроризми диниро қотеона маҳкум мекунанд, ин гуна гурӯҳҳо дини исломро ҳамчун ниқоб барои ғаразҳои сиёсии худ истифода мебаранд.

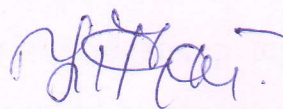
Ҳар як амали террористии онҳо аз зери таъсири идеологияи муайяне содир гардида, дар он усули зӯрварӣ ва даҳшатафканӣ тарғибу тавсия мегардад. Мисоли равшани ин муноқишаи байни тоҷикон ва натиҷаи ногузири он ҷанги шаҳрвандӣ дорои заминаҳои мухталифи идеологӣ буд.

Муаллиф кӯшиш намудааст, ки автореферати диссертатсияро ба таври мукамал пешниҳод намояд. Дақиқ будани маълумот, истифодаи сарчашмаҳои расмӣ, кофӣ будани ҳаҷми маводи рисола ва ҳаҷми интишорот эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқотро таъмин мекунад.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқоти Ҳ. Ҳ. Хоҷаев дар он аст, ки дар он масъалаи муҳимми тундгароии диниро мавриди баррасӣ қарор дода, доир ба шарҳу тавзеҳи ин масъала дидгоҳи муфассал оварда шудааст.

Хулоса, рисолаи диссертатсионӣ кори илман анҷомёфта буда, мазмун ва мундариҷаи он пурра ба талаботи корҳои диссертатсионӣ мувофиқ буда, диссертант Ҳ. Ҳ. Хоҷаев сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ мебошад.

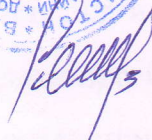
Муқарриз, номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент,
мудири кафедраи сиёсатшиносии ДДОТ
ба номи Садриддин Айнӣ

Нуриддин П. Р.

Имзои П. Р. Нуриддинро тасдиқ мекунам.
Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
ДДОТ ба номи Садриддин Айнӣ

12.03.25

Мустафозода А.